

קידום פיתוח כלכלי – חברתי בחברה הערבית

הצעה להחלטה

מחליטים, בהמשך להחלטת הממשלה מס' 852 מיום 1.3.2021 בעניין מדיניות ממשלתית לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית והעצמת החברה הערבית בישראל והחלטת ממשלה מס' 468 מיום 25.10.2020 בעניין פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016-2020 – תיקון החלטת ממשלה, ונוכח חשיבות הקידום וההעצמה של החברה הערבית ושילובה בחברה הישראלית לצד מלחמה בפשיעה והאלימות והצורך להבטיח יישום מיטבי של מדיניות הממשלה בעניינים אלו, תוך התמודדות עם סוגיות מורכבות ובמהירות האפשרית:

1. הרשות לפיתוח כלכלי של מגזר המיעוטים - הוספת תפקידים מבלי לגרוע מתפקידי הרשות לפיתוח כלכלי של מגזרי המיעוטים (להלן – **הרשות**) הקבועים בהחלטת ממשלה מס' 1204 מיום 15.2.2007 וסמכויותיה -
  - א. לקבוע כי מטרת העל של הרשות היא קידום הפיתוח הכלכלי-חברתי בחברה הערבית במטרה להביא לשגשוג, צמצום פערים ושילוב בכלכלה ובחברה.
  - ב. להטיל על הרשות בין היתר, את התפקידים הבאים:
    - (1) הרשות תהווה גוף מקצועי שמנהל תמונת ידע עדכנית על החברה הערבית, על אתגריה בתחום הכלכלי-חברתי והפערים הקיימים בינה לבין כלל האוכלוסייה בנושא זה ותנגיש אותה למשרדי הממשלה ולקובעי המדיניות הממשלתית.
    - (2) הרשות תשמש גוף מתכלל, מקדם ובעל יכולות בקרה על החלטות ממשלה ותוכניות ממשלתיות שעניינן פיתוח כלכלי חברתי בחברה הערבית.
    - (3) הרשות תבצע הערכה מתמשכת וליווי, באמצעות שיטות מחקר מקובלות, לבחינה של מימוש וביצוע החלטות הממשלה ותוכניות ממשלתיות שעניינן פיתוח כלכלי - חברתי בחברה הערבית, וזאת לצורך יישומן וטיובן, תוך שיתוף פעולה עם היחידה המבצעת.
    - (4) הרשות תפעל תוך שיח בינמשרדי למתן מענה לחסמים המרכזיים הקיימים ביישום התוכניות הממשלתיות הייעודיות לחברה הערבית בנושא זה, לרבות למתן מענה רוחבי לצרכים הייחודיים של משרדי הממשלה בביצוע החלטות אלו.
    - (5) הרשות ומשרדי הממשלה הרלבנטיים ישתפו פעולה לקידום תוכניות ממשלתיות שמשפיעות על צמצום פערים כלכליים – חברתיים שבין החברה הערבית לכלל האוכלוסייה ותוכניות ממשלתיות שמשפיעות על מצבה הכלכלי – חברתי של החברה הערבית.
    - (6) הרשות תרכז עבודת צוותים בינמשרדיים שעניינם קידום הפיתוח הכלכלי חברתי בחברה הערבית, וקידום פתרונות והסרת חסמים מבניים.

(7) תפקידי הרשות ואוכלוסיית היעד שבאחריותה יכללו גם את החברה הערבית ביישובים המעורבים (בהתאם להגדרות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה).

הרשות תפעל לביצוע תפקידיה תוך שיח תלת מגזרי (מגזר עסקי, גופי חברה אזרחית ומשרדי הממשלה) ובהתייעצות עם החברה הערבית, ונציגיה, לרבות ועד ראשי הרשויות הערביות בישראל וארגוני החברה האזרחית הפעילים בה, להגשמת ייעודה והשגת מטרת העל שלה.

2. לצורך ביצוע תפקידי הרשות באופן מיטבי, להקים צוות בראשות מנהל הרשות שחברים בו הממונה על התקציבים או מי מטעמו והחשב הכללי או מי מטעמו, לצורך בקרה על היעדים והמדדים, ביצוע מעקב ומימוש מיטבי של התקציבים בהחלטות שעניינן פיתוח כלכלי – חברתי בחברה הערבית ולצורך הטמעת מודלים של בקרה ממשלתית אחר ביצוע הכספי של משרדי הממשלה, לרבות מתן אפשרות לבחינת הביצועים התקציביים שיועדו במסגרת ההחלטה. מנכ"ל משרד הפנים יהיה חבר בצוות ככל שיידונו עניינים בנוגע לרשויות המקומיות.

3. תכניות רב שנתיות לקידום פיתוח חברתי – כלכלי בחברה הערבית בהמשך להחלטת ממשלה מס' 468 שבמסגרתה הוטל על המשרד לשוויון חברתי לגבש תוכנית רב שנתית המשכית להחלטת ממשלה מס' 922 מיום 31.12.2015 (פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016 – 2020) ולהחלטת ממשלה מס' 852 מיום 1.3.2021 שבמסגרתה הוטל על מנכ"ל משרד ראש הממשלה בתיאום עם גופים שונים להביא לאישור הממשלה תכנית פעולה חמש שנתית מפורטת ליישום ההמלצות והעקרונות המפורטים במסגרת ההחלטה:

א. הממשלה רושמת את הודעת השרה לשוויון חברתי כי הוקמו מספר צוותי עבודה ממשלתיים (דיר, חינוך, תעסוקה, צעירים, הייטק, רווחה, אזורי תעשייה, רשויות מקומיות, הכלה פיננסית, בריאות ועוד) לצורך גיבוש המלצות מקצועיות לצמצום פערים ולקידום שילוב החברה הערבית בתחומים השונים. המלצות הצוותים והמלצות נוספות יובאו בחשבון במסגרת גיבוש התכניות השונות שיובאו לאישור הממשלה.

ב. הממשלה מנחה את המשרד לשוויון חברתי ומשרדי הממשלה הרלבנטיים כי במסגרת התוכניות לפיתוח כלכלי - חברתי שיובאו לאישור יוצעו בין היתר יעדים לנושאים הבאים:

(1) קביעת יעדים להגדלת שווק יחידות דיר, תוך המשך קידום מלאי יחידות דיר זמינות תכנונית (לאחר איחוד וחלוקה), ביישובים כפי שיוגדר בתכניות וזאת לצורך מתן מענה למצוקת הדיר בחברה הערבית. לצורך השגת יעדים כאמור משרדי הממשלה יבחנו הפעלת כלל האמצעים העומדים לרשותם לעמידה ביעד ולצורך הסרת חסמים והכל בהתאם להוראות כל דין החל על העניין ובכפוף לקבלת ההחלטות המתחייבות ונקיטת הצעדים הנדרשים. כמו כן, תבחן האפשרות לכלול בתוכניות שיובאו בפני הממשלה את קידום תיקוני

החקיקה המוצעים ליישום דוח הצוות הבינמשרדי כפי שאושר על ידי הממשלה בהחלטה מס' 664 מיום 22.12.2020.

- (2) צמצום פערים בקרב תלמידים ומורים בחברה הערבית במערכת החינוך.
- (3) שיפור משמעותי של תשתיות התחבורה ביישובים הערבים לרבות קידום פרויקטים לתחבורה ציבורית והסעת המונים.
- (4) הגברת הייצוג של החברה הערבית בעבודה בשירות הציבורי, במגוון המקצועות, הדרגים וההכשרות, בחברות הממשלתיות ובתאגידים הציבוריים, וזאת באמצעות קביעת יעדים ומדידתם, תוך שימוש ביצירת תמריצים, מתן כלים והבניית תהליכי עומק ארוכי טווח לקידום מטרה זו. זאת, מבלי לגרוע מסמכות נציב שירות המדינה לפי חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.
- (5) בחינת קביעת יעדי ביניים לשיפור בשיעורי התעסוקה והפריון בעבודה של החברה הערבית בהתייחס לשיעורים כאמור של נשים וגברים כפי שיקבע על ידי הממשלה.
- (6) קידום צמיחה כלכלית בהיבטי תעשייה ועסקים בחברה הערבית.
- (7) חיזוק הרשויות המקומיות הערביות תוך הגדלת חוסן הכלכלי ויכולות הביצוע שלהן.
- (8) מענים ייעודים ונפרדים לחברה הערבית המתגוררת ביישובים המעורבים. גיבוש המענים הכלים והפעולות הייעודים ביחס לחברה הערבית ביישובים המעורבים יעשה בשיתוף משרד ראש הממשלה.
- (9) שיפור מצב איכות הסביבה ביישובים בהם מתגוררת אוכלוסייה ערבית.
- (10) קידום ושדרוג תשתיות הביוב, המים והניקוז כולל הסרת חסמים, לרבות חסמי תשתיות משמעותיים ואזוריים.

4. אין בהחלטה זו כדי לפגוע בסמכויות על פי דין, לרבות בסמכויות הנתונות למוסדות התכנון, או במעמדם, באחריותם או בסמכויות הביצוע של משרדי הממשלה, לרבות ניהול, פיקוח ובקרה על החלטות ממשלה לפיתוח כלכלי - חברתי לאוכלוסייה מאוכלוסיות המיעוטים, הן מכוח החלטות קודמות והן מכוח החלטות שתתקבלנה בעתיד.

5. יובהר כי בהתאם להחלטת הממשלה מס' 88 מיום 11.7.2021 הועבר שטח הפעולה של הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב והאגף לפיתוח כלכלי וחברתי של החברה הבדואית בנגב למשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים. אין בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכויות משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ביחס להובלת תכנית הפיתוח כלכלי - חברתי לאוכלוסייה הבדואית בנגב לרבות ריכוז המידע והבקורות הנדרשות או להטיל עליו חובה נוספת כלשהי.

דברי הסבר

ממשלת ישראל רואה דחיפות וחשיבות עליונה בקידום והעצמה של החברה הערבית ושילובה בחברה הישראלית. כיום, האחריות לטיפול בהיבטים שונים של האוכלוסייה נחלקת בין משרדי ממשלה שונים וגופים שונים. האחריות העיקרית לפיתוח כלכלי חברתי של מגזר המיעוטים מסורה בידי הרשות לפיתוח כלכלי של מגזרי המיעוטים במשרד לשוויון חברתי (להלן – הרשות).

לאחרונה, קבלה הממשלה את החלטה מס' 852 מיום 1.3.21 ובה אימצה את המלצות המדיניות של צוות מנכ"לים להתמודדות עם הפשיעה והאלימות בחברה הערבית.

מעבר לתקציבים שכבר השקיעה הממשלה בקידום ופיתוח החברה הערבית בשנים האחרונות, נדרש כעת על פי החלטות ממשלה קודמות (החלטת הממשלה מס' 852 מיום 1.3.2021 בעניין מדיניות ממשלתית לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית והעצמת החברה הערבית בישראל והחלטת ממשלה מס' 468 מיום 25.10.2020 בעניין פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016-2020 – תיקון החלטת ממשלה) להביא לאישור הממשלה תכנית רב שנתיות המשכית לתכניות החומש לפיתוח כלכלי חברתי של האוכלוסייה הערבית ובנוסף, להביא תכנית מפורטת ליישום המלצות צוות המנכלים להתמודדות עם הפשיעה לכדי תכנית אופרטיבית רב שנתית, זאת לצד פעולות ותכניות ממשלתיות נוספות.

מתוך הבנה שפעולות הממשלה להתמודדות עם האתגרים הרבים הן תהליך מורכב, עתיר משאבים ומחייב תיאום בין מערכתי רחב, נדרש לחזק את סמכויות הרשות.

הרשות הוקמה מכח החלטת ממשלה מס' 1204 מיום 15.2.2007 וסמכויותיה נקבעו במסגרת ההחלטה. עם חלוף הזמן מוצע לרענן ולעדכן את תפקידי הרשות, ייעודה וסמכויותיה, זאת, מבלי לגרוע מתפקידי הרשות הקבועים בהחלטה 1204 הנ"ל וסמכויותיה.

מוצע להגדיר שמטרת העל של הרשות הינה להביא לפיתוח כלכלי-חברתי בחברה הערבית שיביא לשגשוג, צמצום פערים ושילוב בכלכלה והחברה. עוד מוצע להטיל על הרשות, בין היתר, לנהל תמונת ידע עדכנית על החברה הערבית, על אתגריה בתחום הכלכלי-חברתי והפערים הקיימים בינה לבין כלל האוכלוסייה בנושא זה ולהנגיש אותה למשרדי הממשלה; מוצע כי הרשות תשמש גוף מתכלל ומקדם של הנושאים הנוגעים לחברה הערבית בין משרדי הממשלה ותסייע בטיובם ובדיקת רמת הישימות שלהם; כן מוצע כי הרשות ומשרדי הממשלה הרלבנטיים ישתפו פעולה לקידום תכניות ממשלתיות שמטפיעות על צמצום פערים כלכליים – חברתיים שבין החברה הערבית לכלל האוכלוסייה ותוכניות ממשלתיות שמטפיעות על מצבה הכלכלי – חברתי של החברה הערבית. כמו כן, מוצע להבהיר כי תפקידי הרשות ואוכלוסיית היעד שבאחריותה יכללו גם את החברה הערבית ביישובים המעורבים.

מוצע כי הרשות תפעל בשיח תלת מגזרי (מגזר עסקי, גופי חברה אזרחית ומשרדי הממשלה) ובהתייעצות עם החברה הערבית, ונציגיה, לרבות ועד ראשי הרשויות הערביות בישראל וארגוני החברה האזרחית הפעילים בה להגשמת ייעודה והשגת מטרת העל שלה.

פעולות הרשות כרוכות בבקורות עומק רחבות ומעקב אחר ביצועים תקציביים נרחבים. לצורך בקרה על היעדים והמדדים, ביצוע מעקב ומימוש מיטבי של התקציבים בהחלטות שעניינן פיתוח כלכלי – חברתי בחברה הערבית ולצורך הטמעת מודלים של בקרה ממשלתית אחר ביצוע הכספי של משרדי הממשלה, לרבות מתן אפשרות לבחינת הביצועים התקציביים שיועדו במסגרת ההחלטה, מוצע להקים צוות בראשות מנהל הרשות וחברים בו נציגי אגף תקציבים

והחשב הכללי, מנכ"ל משרד הפנים יהיה חבר בצוות ככל שייקבעו עניינים בנוגע לרשויות המקומיות.

במסגרת ההחלטה מוצע להנחות כי גיבוש התכניות הרב שנתיות לפיתוח חברתי כלכלי בחברה הערבית ייעשה בשים לב ליעדים המפורטים בהצעה להחלטה. יובהר כי יעדי התעסוקה יהיו כפי שייקבעו על ידי הממשלה בהתאם להמלצת זרוע העבודה.

תקציב

לא רלוונטי

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ראש הממשלה – מסכים

שרת הפנים – מסכימה

שרת התחבורה והבטיחות בדרכים – מסכימה

שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים – מסכים

שר האוצר – מסכים

שרת הכלכלה והתעשייה – מסכימה

שר הבינוי והשיכון – מסכים

שרת החינוך – מסכימה

השרה להגנת הסביבה – מסכימה

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 1204 מיום 15.2.2007

החלטת ממשלה מס' 468 מיום 25.10.2020

החלטת ממשלה מס' 852 מיום 1.3.2021

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת.

סיווגים

סיווג ראשי: 05 (ממשלה)

סיווג משני: 03 (תהליך)

תחום פעולה עיקרי: 02 חברה וכלכלה ;

מוגש על ידי השרה לשוויון חברתי

י"ב באב התשפ"א

21 ביולי 2021

המשרד לשוויון חברתי
הלשכה המשפטית

ירושלים, ד' אב, תשפ"א
13 יולי, 2021

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

קידום פיתוח כלכלי - חברתי בחברה הערבית

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

בהחלטת ממשלה מס' 1204 מיום 15.2.2007 הוקמה הרשות לפיתוח כלכלי במגזר המיעוטים (להלן – הרשות) תוך התייחסות בין היתר לייעודה ותפקידיה.

בהחלטת ממשלה מס' 468 מיום 25.10.2020 נקבע, בין היתר, כי על המשרד לשוויון חברתי לגבש תוכנית רב שנתית המשכית להחלטת ממשלה מס' 922 מיום 31.12.2015 (פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016 – 2020).

בהחלטת ממשלה מס' 852 מיום 1.3.2021 אימצה הממשלה את המלצות המדיניות של צוות מנכ"לים להתמודדות עם הפשיעה והאלימות בחברה הערבית. עוד נקבע, כי מנכ"ל משרד ראש הממשלה בתיאום עם גופים שונים יביא לאישור הממשלה תכנית פעולה חמש שנתית מפורטת ליישום ההמלצות כאשר התכנית תתואם ותסונכרן עם תוכניות רב-שנתיות המשכיות לפיתוח כלכלי-חברתי בחברה הערבית שהרשות אמונה על גיבושן, כך שכלל הפעולות שעניינן פיתוח כלכלי-חברתי ירוכזו ע"י הרשות.

מוצע לקבוע, כי מטרת העל של הרשות היא קידום הפיתוח הכלכלי-חברתי בחברה הערבית במטרה להביא לשגשוג, צמצום פערים ושילוב בכלכלה ובחברה וכן להטיל על הרשות לבצע תפקידים נוספים כמפורט בהצעה להחלטה. זאת, מבלי לגרוע מתפקידי הרשות הקבועים בהחלטה 1204 הנ"ל וסמכויותיה. הרשות תפעל ליישום תפקידיה בכפוף להוראות כל דין החל על העניין, ובכלל זה בהקשרים הרלוונטיים דיני המכרזים.

מוצע להקים צוות ממשלתי שהרכבו מפורט בהצעה להחלטה לצורך בקרה על היעדים והמדדים, ביצוע מעקב ומימוש מיטבי של התקציבים בהחלטות שעניינן פיתוח כלכלי – חברתי בחברה הערבית ולצורך הטמעת מודלים של בקרה ממשלתית אחר ביצוע הכספי של משרדי הממשלה, לרבות מתן אפשרות לבחינת הביצועים התקציביים שיועדו במסגרת ההחלטה.

מוצע, בהמשך להחלטות 468 ו-852 הנ"ל, כי במסגרת התכניות לפיתוח כלכלי חברתי שיובאו לאישור, יוצעו יעדים שונים כמפורט בהצעה להחלטה. בהקשר זה יובהר, כי קידומן של הצעות להחלטת הממשלה הכרוכות במתן עדיפות לאומית ייעשה בהתאם להוראות פרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009.

המשרד לשוויון חברתי
הלשכה המשפטית

בהצעת ההחלטה הודגש כי אין בהחלטה כדי לפגוע בסמכויות על פי דין או במעמדם, באחריותם או בסמכויות הביצוע של משרדי הממשלה, לרבות ניהול, פיקוח ובקרה על החלטות ממשלה לפיתוח כלכלי - חברתי לאוכלוסייה מאוכלוסיות המיעוטים, הן מכוח החלטות קודמות והן מכוח החלטות שתתקבלנה בעתיד.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בשים לב לאמור לעיל, ההצעה להחלטה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שההצעה נוגעת להם:

ההצעה להחלטה הופצה ליועצים המשפטיים של המשרדים הרלוונטיים. הלשכות המשפטיות של משרד ראש הממשלה, משרד הפנים, משרד האוצר, משרד הכלכלה והתעשייה, אישרו את הנוסח.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אני מאשר כי אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

סורל הרלב, עו"ד
היועץ המשפטי